

Working Paper Series 2/14

ULIKHETENS PRIS

Arne Jon Isachsen CME/BI

Mars 2014

Centre for Monetary Economics
BI Norwegian Business School

ISSN 1503-3031

Ulikhetens pris

Arne Jon Isachsen

Mars 2014

SAMMENDRAG:

Mye av de økonomiske ulikhetene i USA skyldes finansmarkedenes virkemåte, og hvordan toppledere mer generelt har klart å ta ut en stadig økende andel av verdiskapningen, hevder professor Joseph E. Stiglitz i boken *The Price of Inequality*. Men mer enn det; de som nyter godt av systemet, har langt på vei lyktes med å overbevise andre om systemets fortreffelighet. Problemet i dagens amerikanske økonomi er strukturelt – det lar seg avlese av kapitalens økende andel av den samlede verdiskapningen kombinert med fravær av tilstrekkelige realinvesteringer. Om samfunnet gir den enkelte større økonomisk trygghet, vil også villigheten til å ta risiko øke, hevder Stiglitz, som i denne boken tar et saftig oppgjør med den politiske og økonomiske utviklingen i USA.

Innhold

Innledning	3
Ulikhet og økonomisk vekst	3
Kapitalen har fått for mye makt	5
Forbruket holdt seg oppe lenge	6
Den intellektuelle debatten	7
Strukturelle forhold som bidrar til økt ulikhet	8
Veien videre	8
Tilstrekkelig samhold i det amerikanske samfunnet?	10

Innledning

Midt på 1970-tallet var det ikke noe uvant syn å se den unge professor Joseph E. Stiglitz haste av sted i gangene i fjerde etasje i Encina Hall – tidvis løpende – der Department of Economics ved Stanford University holdt til. Ofte med hvite skjorteflak flagrende i vinden. Ikke noe å si på energien der i gården. En energi som har vært anvendt målrettet og gitt store resultater. Brakt ham en Nobelpris i økonomi i 2001. Før det ledet han president Bill Clintons Council of Economic Advisers (1995-97) for deretter å gå til jobben som sjeføkonom i Verdensbanken (1997-2000). Stiglitz er nå professor ved Columbia University i New York.¹

Ofte fungerer ikke markedene slik lærebøkene skal ha det til, mener Stiglitz. Det kan skyldes ulik tilgang på informasjon hos ulike aktører. Men også at makt er ujevnt fordelt. I boken *The Price of Inequality* (2012) hevder professor Stiglitz at det økonomiske og politiske systemet i USA er fundamentalt "unfair", og at "our political system seems to be captured by moneyed interests" (side xli). Økende inntekt for noen går sammen med svekkede muligheter for andre. Hensikten med denne boken, sier professoren, er å bidra til at muligheter og makt fordeles på annet og mer rettferdig vis i USA. Det vil også skape mindre inntektsforskjeller.

Mye av de økonomiske ulikhetene i USA skyldes finansmarkedenes virkemåte, og hvordan toppledere mer generelt har klart å ta ut en stadig økende andel av verdiskapningen, hevder Stiglitz. Men mer enn det; de som nyter godt av systemet, har langt på vei lykkes med å overbevise andre om systemets fortreffelighet. I denne boken gjør professor Stiglitz sitt beste for å overbevise leserne om hvor urimelig og urettferdig systemet er. Utfordringen, sier han, er å bryte "the money-inequality political/economic nexus", (side xxii).

Ulikhet og økonomisk vekst

I 1975 kom en annen bok ut, Arthur Okuns *Equality and Efficiency. The Big Tradeoff*, som tok for seg sammenhengen mellom vekst og fordeling. Den gang var makroøkonomene først og fremst opptatt av avveiningen mellom arbeidsløshet og inflasjon. Man kunne få mindre arbeidsløshet om man godtok mer inflasjon – slik det elegant fanges opp i Phillipskurven. Rart å tenke på i dag. Nå som frykten for deflasjon i mange land har tatt over for frykten for inflasjon. Via en aggressiv pengepolitikk søker man nå å stimulere til raskere pristigning. Dilemmaet som Phillipskurven beskriver, har mistet noe av sin relevans.

Men, sa Okun i 1975, større saker står på spill. Om en politikk for inntektsutjevning føres for langt, vil effektiviteten lide. Større kake med mer ujevne stykker, eller mindre kake med mer jevnstore stykker, det er det store spørsmålet. Å legge større skatter på de rike i USA og la pengene tilflytte de fattige, er som å bære vann i utette bøtter. Noen av de pengene man tar fra de rike, lekker ut på veien til de fattige. Det skyldes at skattekiler gir tapt produksjon. Når staten tar mer av verdiskapningen, skapes det mindre verdier. Hvor mye tap i produksjon

¹ Takk til Thomas Ekeli, Tom Arild Fearnley, Arild Lund, Arne Fredrik Lyshol og Ivar Strompdal for verdifulle merknader til en tidligere versjon. Jeg alene er ansvarlig for gjenværende feil og mangler.

skal man godta for en gitt utjevning av inntektsforskjeller? Spurte Okun. Og hadde ikke selv noe enkelt svar.

”Ulikhetene i inntekt har nådd et nivå som gjør at veksten i økonomien hemmes”, hevdet nylig *The Economist*, et temmelig konservativt tidsskrift.² Hva kan det komme av? Tiltakende monopolisering i mange bransjer og sterkere særinteresser, er svaret tidsskriftet selv gir. Med sterkere konkurranse og mindre makt til særinteressene vil mer jevnstore kakestykker kunne gå sammen med større kake. I så fall gjelder ikke Okuns dilemma lenger.³

Økonomisk vekst går gjerne sammen med omstillinger med tilhørende nedleggelse – jf. Schumpeters ”creative destruction”. I et samfunn der statlig minstepensjon og billige helsetjenester ikke er avhengig av jobb, og der arbeidsløshetsstrygden er god, blir det å miste jobben mindre truende enn i ”hardere” samfunn. Mindre frykt for en usikker økonomisk fremtid, som er hva velferdsstaten tilbyr, skaper mindre motstand mot omstillinger. Dermed beredes grunnen for omstillinger som en dynamisk økonomi trenger.

De ordningene en moderne velferdsstat kan skilte med, er lite utbygget i Amerika. Inntektsfordelingen blir stadig skjevare. Fravær av et sosialt sikkerhetsnett skaper engstelse og motstand mot endringer. Den markedsbaserte økonomien som skulle levere økonomisk fremgang for alle, kommer i vanry.

I en inkluderende økonomi, som forfatterne av boken *Why Nations Fail* kaller det, med inkluderende politiske institusjoner, legges forholdene bedre til rette for fremgang og økonomisk vekst. ”Creative destruction”, sier de, ”omfordeler ikke bare inntekt og formue, men også politisk makt.”⁴ I USA har andelen av arbeidstakere som er organisert, falt til 12 prosent i 2010, fra 20 prosent 30 år tidligere. Det, sier Stiglitz ”har skapt en ubalanse i den økonomiske makten og et politisk vakuum”.⁵

Andre studier, blant annet i regi av OECD, legger mer vekt på asymmetrien mellom fast ansatte og midlertidig ansatte. En dårligere beskyttelse for dem med faste stillinger og en bedre beskyttelse for midlertidige ansatte ville gitt et bedre fungerende arbeidsmarked. Når det blir lettere å si opp folk, blir det også lettere å ansette dem.

Stiglitz understreker at om samfunnet gir den enkelte større økonomisk trygghet, vil også villigheten til å ta risiko øke. Går prosjektet man satser sparepengen på bra, er det til glede både for gründeren og for samfunnet. Men går det i vasken, klarer man seg endå, som svenskene sier. Velferdssamfunnet, i hvert fall opp til et visst nivå, virker befordrende på innovasjonsevnen og på den økonomiske veksten.

Stiglitz trekker også inn hvordan verdiene i samfunnet er i endring. Bankfolk som drev med uetiske lån, som endte opp med at millioner av amerikanske boligeiere måtte gå fra hus og hjem, hvorfor føler så få av dem skyld for hva de var med på? Det samme spørsmålet kan

² Se side xv i Stiglitz’ bok.

³ Paul Krugman – også han med et professorat og en Nobelpris i lomma – sier det slik: ”Extreme concentration of income is incompatible with real democracy”. Side 171 hos Stiglitz.

⁴ Daron Acemoglu & James A. Robinson (2012), *Why Nations Fail. The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*, Crown Business, New York, side 206.

⁵ Side 81 i Stiglitz’ bok.

stilles til ledere og ansatte i norske finansinstitusjoner som prasket strukturert produkter på enker og faderløse, vel vitende om at dette var noe banken tjente på men neppe kunden.

Ikke bare enker og faderløse, forresten. Mange norske nyrike lot seg også lure. Hadde man etablert et foretak og solgt det for et par titalls millioner, var det for kjipt å sette pengene i banken. Bedre å få råd om plasseringer fra folk som kan slikt. Og råd fikk man, dvs. betalte man for. Vel vitende at man neppe kan påregne noe mer i avkastning over tid enn indeksen om man går i aksjer, er det utrolig at folk betaler både én og to prosent for slike råd. Om avkastningen er seks prosent, utgjør to prosent "fee" en kostnad på 33 prosent. Ikke nok med det. I år der aksjemarkedet går godt, skal forvalter ha "suksess-fee". Men ingen tilbakebetaling av "fee" om kursene faller tilbake til utgangspunktet. Forvalter er med på oppsiden men ikke på nedsiden.

Kapitalen har fått for mye makt

I gjennomsnitt tjener amerikanske toppsjefer nå 240 ganger mer enn snittet for de øvrige ansatte, kan Stiglitz berette. Japanske toppledere nøyer seg med 16-gangen. Og amerikanske – i gamle dager – var fornøyde med 30-gangen.

Økonomisk teori basert på at folk får betalt opp mot den merverdien de tilfører foretaket, kan ikke forklare disse tallene. Med ikke så ulik økonomisk struktur og levestandard over ulike land, skulle toppsjefene i ulike land tjene, om ikke det samme, så i hvert fall ikke så vidt forskjellig sammenlignet med ansatte for øvrig. Både utviklingen i topplederlønninger i USA over tid, og lønnen eller godtgjørelsen amerikanske toppledere har i dag sammenlignet med toppledere i andre land, henger ikke på greip – om greipet er økonomisk teori. Her må andre faktorer tas inn i bildet. Stiglitz peker på flere.

Amerikanske fagforeninger i tilbakegang i kombinasjon med friere kapitalbevegelser har gitt kapitalen i USA større makt, og dem på toppen, som er kapitalens agenter, bedre avlønning. Tenk om det var slik at arbeidskraften kunne flytte fritt på seg, sier professoren, mens kapitalen var låst geografisk. Da kunne arbeidstakerne presse frem bedre betingelser ved trussel om å flytte. Og videre forlange lavere skatt, under samme trussel.

Det internasjonale pengefondet (IMF) har lenge vært forkjemper for frie kapitalbevegelser. Tanken bak er grei. Med god kapitalmobilitet vil kapitalen gå dit forventet avkastning er størst, for gitt risiko. Det maksimerer samlet produksjon her i verden. Men når kapitalens interesse for forrang fremfor andre og svakere organiserte interesser, blir resultatet lett skjevare inntektsfordeling. I den forbindelse refererer Stiglitz fra en fersk studie der det heter at "... redusert ulikhet og vedvarende økonomisk vekst ser ut til å være to sider av samme mynt".⁶ Okun snudd på hodet. Og kanskje enda mer overraskende – Det internasjonale pengefondet står for denne studien.

Stiglitz trekker frem hvordan forholdene er hardnet til i det amerikanske arbeidslivet. Mens bedriftene tidligere holdt på arbeidskraften i nedgangstider, og således lot kapitalen være

⁶ Side 114 hos Stiglitz.

med å bære de dårlige tidene, har man i etterkant av finanskrisen opplevd en bedring i produktiviteten til amerikanske bedrifter. Men det er vel gode nyheter? Nei, ikke for arbeidstakerne om økt produktivitet skyldes oppsigelser og nedbemanning på grunn av synkende etterspørsel. En slik atferd fra eiernes side svekker arbeidstakers tillit til arbeidsgiver, sier professor Stiglitz. Solidariteten som nedgangstider tidligere ble møtt med, er det mindre av. Kapitalen skal ha sitt, selv om det i urimelig grad går ut over arbeiderne.

Det er her snakk om "moralsk forfall", sier Stiglitz, og viser til finanskrisen i USA som startet med at bankene gav boliglån til folk som de måtte vite ikke evnet å betjene dem. Når det inntraff, ble mange låntakere satt på gaten. Bankene som hadde gitt lånene, hadde i mellomtiden "verdipapirisert" dem og fått dem ut av egne bøker. Noe må ha hendt med det moralske kompass når slik atferd er utbredt og blir sett på som fullt ut akseptabelt av finansbransjens egne folk, mener Stiglitz.

Påstanden om at finansielle innovasjoner har ført til en mer produktiv økonomi, finnes det ikke noe bevis for, sier professoren, og legger til at det ikke er noen tvil om at finanssektoren bærer et tungt ansvar for en ustabil økonomi og for de tiltakende økonomiske forskjellene.

En politikk som ikke den amerikanske sentralbanken er alene om, men som også Bank of England og European Central Bank har gått inn på, går ut på å låne billig til banker som i sin tur kjøper statsobligasjoner med adskillig høyere rente. Dette innebærer en ren subsidiering av eierkapitalen i bankene.⁷ En slik politikk vil ikke løse de underliggende strukturelle problemene i økonomien. Grep må i stedet tas for en jevnere fordeling av inntekten slik at samlet etterspørsel går opp. De store og tiltakende forskjellene mellom fattige og rike er ikke et spørsmål om økonomi, men om politikk, hevder professor og Nobelprisvinner Joseph E. Stiglitz. I mange land er det fullt mulig å legge om den økonomiske politikken slik at veksten tar seg opp samtidig som ulikhetene reduseres.

Tidligere var det en nær sammenheng mellom vekst i produktivitet og reallønnsvekst. Andelen som arbeidskraften fikk av verdiskapningen, var temmelig konstant over tid. Det betyr at andelen kapitalen fikk, også var det – til sammen tar de jo hele kaka. Frie kapitalbevegelser gir mer makt til kapitalen. I USA der fagbevegelsen står svakt, har dette ført til en stadig skjevare inntektsfordeling. Arbeidstakerne tar ikke del i den økonomiske veksten slik de gjorde tidligere.

Forbruket holdt seg oppe lenge

Inntektsmobilitet i Amerika er stadig synkende. Hvilket betyr at om du er født inn i en fattig amerikansk familie, er sjansen større nå enn før for at du selv ender opp som fattig. Det er klart større sannsynlighet for at en nyfødt nordmann, hvis foreldre er langt nede på inntektsstigen, gjør et stort sprang oppover enn at en nyfødt amerikaner gjør det. Og likevel – troen på Den amerikanske drømmen står fortsatt sterkt – at man ved eget hardt arbeid kan komme seg opp og frem i "God's own country".

⁷ Side 61 hos Stiglitz.

Voksende ulikheter i inntekt ble et stykke på vei dekket over ved at ulikhetene i forbruk ikke var tilsvarende høy. Hvordan kunne det ha seg? Jo, de mindre bemidlede, dog med egen bolig, lånte på den. I årene før 2007 hadde de 80 prosent nederst på inntektsstigen utgifter tilsvarende 110 prosent av inntekten. Banker og andre finansinstitusjoner finansierte villig vekk de siste ti prosentene.

Fra et makroperspektiv var dette fint på kort sikt. Samlet etterspørsel holdt seg oppe og med det sysselsetting og produksjon. Men på lang sikt var oppbygningen av gjeld i mange husholdninger ikke bærekraftig. Når kapitalens andel av inntekten i samfunnet øker, og husholdningenes evne og vilje til å lånefinansiere økt konsum sviner, må realinvesteringene i næringslivet opp. Ellers blir samlet etterspørsel for liten, gitt at nettoeksport og offentlige utgifter ikke kan ta over, og arbeidsløsheten blir for stor.

Men realinvesteringene i amerikansk næringsliv går ikke opp som de burde. I boken *The Road to Recovery* (2013) forklarer Andrew Smithers, en kjent finansanalytiker i City i London, hvorfor. Bonuskulturen i næringslivet generelt, ikke bare i bank og finans, har gjort at CEO-ene (Chief Executive Officer) lar utviklingen i aksjekursen for selskapet man leder, telle mer enn bedriftens ve og vel på lang sikt. I stedet for å bruke av overskuddet til å utvide produksjonskapasiteten ved nye realinvesteringer, velger mange CEO-er i stedet å kjøpe tilbake aksjer. De gir stigende kurser og mer penger i egen, privat, bonuspreget kasse.

Problemet i dagens amerikanske økonomi er strukturelt – det lar seg avlese av kapitalens økende andel av den samlede verdiskapningen kombinert med fravær av tilstrekkelige realinvesteringer. Kvantitative lettelsener og pengepolitikk mer generelt kan bidra til å løse konjunkturelle problemer. Pengepolitikk alene kan ikke få amerikansk økonomi inn på rett spor, mener finansanalytiker Andrew Smithers, som i *Financial Times* blir omtalt som meget dyktig – med en egen evne til å irritere folk.⁸

Den intellektuelle debatten

Den intellektuelle debatten er ikke uten betydning for hvordan et samfunn fungerer. Stiglitz trekker frem hvordan Chicago-skolen har påvirket rettsapparatet i USA. Troen på at markedene alltid er preget av konkurranse, har gjort det vanskelig å vinne gehør for påstander om det motsatte. Advokater som i rettssalen legger vekt på nyere teori om imperfekt og asymmetrisk informasjon som kan gi markant svekkelse i konkurransen, når sjelden frem. Selv store foretak som midlertidig setter prisene ned for å ta rotta på en innpåsliten inntrenger, slipper ofte unna med dette i retten.

Som eksempel trekker Stiglitz frem hvordan Microsoft lot sin nettleser Internet Explorer være gratis tilgjengelig slik at folk valgte den fremfor den langt mer effektive Netscape. Ikke bare det. Man programmerte feilmeldinger "...that would randomly appear if Netscape was installed on a Windows computer" (side 57). I rettssakene som fulgte, gikk Microsoft stort

⁸ Se anmeldelsen av Smithers' bok i *Financial Times* den 6. oktober 2013, av John Authers.

sett av med seieren. Og har nå den monopolsituasjonen selskapet kjempet for.⁹ Hvilket lar seg avlese i en for aksjonærene meget hyggelig bunnlinje år etter år.

Den amerikanske sentralbanken har langt på vei latt seg dupere av bankenes syn på hva som er bra for dem, mener professor Stiglitz. Hvorfor lot man alle som hadde fordringer på AIG – verdens største forsikringselskap – få full uttelling da det stod på konkursens rand i september 2008? Helt unødvendig mener professoren, at statlige penger ble anvendt til å løse inn derivatkontraktene AIG hadde inngått, og som banker som Goldman Sachs var store kjøpere av. Lover og regler i etterkant av finanskrisen skulle i langt større grad lagt opp til at bankene gikk tilbake til "... the boring business of lending" (side 309).

Strukturelle forhold som bidrar til økt ulikhet

Det spørres om ikke den gode professor Stiglitz stedvis tar litt for lett på problemet – inntektsomfordeling basert på progressive skatter, løser neppe alle problemer. Tiltakende globalisering, blant annet ved Kinas inntreden på de globale markedene, har ført til en sterk økning i tilgangen på billig arbeidskraft. Det samme har utvidelsen av EU østover gjort. Ufaglærte arbeidstakere i rike land merker konsekvensene; de blir utkonkurrert og/eller får ikke del i velferdsøkningen på linje med bedre utdannede landsmenn.

Et annet strukturelt trekk er den teknologiske utviklingen som fører til at datateknologi og industrielle roboter tar over enkle og repetitive oppgaver. Enkle jobber som krever godt håndlag, blir det større knapphet på. Jobber som krever talent og kunnskap for bruk av moderne teknologi, blir viktigere. Det favoriserer de ressurssterke med god utdanning. Den polariseringen som finner sted i arbeidsmarkedet, skaper større forskjeller i inntekt.

Flere enn professor Stiglitz ser med bekymring på tiltakende ulikheter. Pave Frans i Vatikanet tar et oppgjør med den såkalte "trickle-down" teorien, nemlig at om noen blir rike først, så vil andre følge etter – regner det på presten, så drypper det på klokkeren, som vi sier i Norge. Nei, sier paven, det er naivt å tro at de rike lar godene "trickle down" til de mindre velstående. Her må konkrete politiske tiltak til. De som er ekskludert, venter fortsatt. Og president Barack Obama vil ha tilbake et Amerika der man ved eget hardt arbeid har god sjanse for å bedre levekårene for seg og sine.

Veien videre

Skattepolitikken under George W. Bush har bidratt til større økonomiske ulikheter i USA. Under hans åtte år som amerikansk president (2001-2009) hendte det uhorste at Amerika gikk til krig, først mot Irak og så mot Afghanistan, samtidig som skattene ble satt ned. Og ikke

⁹ Både Internet Explorer og Netscape var gratis. Microsoft slapp unna i USA, men i EU fikk Microsoft en bot på 738 millioner dollar. Grunnen var at Internet Explorer kom ferdig installert på Windows-maskiner, og at det ikke gikk an å ta bort denne nettleseren. Legg til de "programmerte feilmeldingene" og man var i praksis tvunget til å bruke Internet Explorer. Mer om dette i New York Times, http://www.nytimes.com/2013/03/07/technology/eu-fines-microsoft-over-browser.html?_r=0

nok med det. Skattnedsettelsene var i hovedsak til de rikes fordel. Lavere arveavgift og redusert skatt på aksjeutbytte, for å nevne to ting. Hvilket er med på å forklare at medianfamilien i USA – dvs. familien midt på inntektsstigen – nå har en realinntekt som er lavere enn den var i 1989. Den skjeve utviklingen varer ved. De siste tre årene frem til 2012 opplevde den ene prosenten på toppen en vekst i inntekt på 31 prosent. Mens resten måtte nøye seg med 0,4 prosent.¹⁰

En politikk for redusert ulikhet er kommet på dagsorden i USA. At Bill de Blasio nylig ble valgt til borgermester i New York – den første demokrat i denne jobben på tyve år – peker i en slik retning. Han ble valgt på et Robin Hood opplegg; ta fra de rike og gi til de fattige. Grovt sett vil økonomer på venstresiden hevde at økende ulikhet gir lavere økonomisk vekst, mens økonomer på høyresiden vil si at lavere økonomisk vekst gir økende ulikhet.

Imidlertid har verken demokrater eller republikanere noen helhetlig og gjennomtenkt politikk for hvordan gripe problemet med økonomiske ulikheter an. Fire temaer går igjen: Heve minimumslønningene; holde igjen på liberalisering av handelen med andre land; og strengere regulering av bank og finans; samt størrelsen på sosiale programmer som Medicare, Medicaid og “food stamps”.

Hva gjelder frihandel har økonomer flest en ryggmargsrefleks om at det er bra. Om landet som sådan tjener på friere handel, betyr det at de som har fordel av det har råd til å kompensere dem som taper. Men når kompensasjonen uteblir, er dette til liten trøst for taperne.

For finansiering av en utjevningpolitikk trengs økte statlige inntekter. Egentlig burde ikke dette være så vanskelig. Den ene prosenten på toppen tar nå over 20 prosent av verdiskapningen i landet mot under 10 prosent på slutten av 1970-tallet. La den ene prosenten betale 10 prosentpoeng mer i skatt, sier Stiglitz, og man har tilsvarende to prosent av BNP mer å rutte med i Washington D.C. Halvparten av underskuddet på statsbudsjettet er dermed borte.

Amerika er det eneste landet i OECD som ikke har merverdiavgift. Det er vanskelig å ha sympati med et land hvis statsfinansielle problem skyldes fravær av moms. Med en slik avgift er det en smal sak å se til at skatteinntekten til de føderale myndighetene stiger med 2-3 prosentpoeng målt som andel av BNP. Da har man med ett overskudd i de statlige finansene. Et tredje tiltak er en karbonavgift som i tillegg til å gi penger i statskassen, vil være et viktig tiltak for få ned utslippene av CO₂ i Amerika.

Med bedre statlige finanser, som eventuelt kan komplementeres med statlige låneopptak til dagens lave renter, kan man tenke nøye gjennom en politikk for sterkere økonomisk vekst og jevnere fordeling. Tre områder peker seg ut: Et bedre sosialt sikkerhetsnett; mer til utdanning og forskning, særlig til grunnskole og ungdomsskole i fattige deler; og mer satsning på infrastruktur. I tillegg er det behov for at arbeidstakerne får større innflytelse og makt i det amerikanske arbeidsmarkedet på bekostning av kapitalen.

¹⁰ “Inequality climbs US political agenda”, Richard Mc Gregor i *Financial Times* den 21. november 2013.

Tilstrekkelig samhold i det amerikanske samfunnet?

Helt til slutt undrer professor Stiglitz på om det er tilstrekkelig samhold i det amerikanske samfunnet: "... our political system can't work if there isn't a deeper sense of community ...".¹¹ Han synes ikke utviklingen etter finanskrisen har gitt noen solide holdepunkter for optimisme, selv om krisen i første omgang bar bud om et mer sammensveiset Amerika.

Professor Joseph E. Stiglitz er ingen spurv. Men mer skal til enn et brennende engasjement fra en fremragende Nobelprisvinner i økonomi, om fordeling av godene i det amerikanske samfunnet skal bli jevnere. En svale – eller spurv – gjør ingen sommer.

¹¹ Side 361 hos Stiglitz.

Working Paper Series

- 1/09 **Isachsen, Arne Jon and Ole C. Sand**
China's revival
- 2/09 **Isachsen, Arne Jon**
Finanskrisen – Den menneskelige faktor
- 3/09 **Chand, Sheetal K.**
The IMF, the credit crunch and Iceland: A new fiscal saga?
- 4/09 **Liikanen, Erkki**
Finland, EMU and the euro
- 5/09 **Isachsen, Arne Jon**
Kina viser muskler
- 6/09 **Isachsen, Arne Jon**
En dag med China Daily
- 7/09 **Isachsen, Arne Jon**
Scener fra en finanskrise
- 1/10 **Isachsen, Arne Jon**
Finanskrisen – Konsekvenser for USA
- 2/10 **Isachsen, Arne Jon**
Korrupsjon i Kina – Kommet for å bli?
- 3/10 **Isachsen, Arne Jon**
Om spekulasjon i valutamarkedet
- 4/10 **Steigum, Erling**
Norsk økonomi etter 1980 – fra krise til suksess
- 5/10 **Isachsen, Arne Jon**
Fortellinger om samfunnet
- 6/10 **Isachsen, Arne Jon**
Hva Kina vil
- 7/10 **Isachsen, Arne Jon**
Kinas makt
- 1/11 **Børsum, Øystein**
Exchange Rate Risk in the Government Pension Fund Global
- 2/11 **Isachsen Arne Jon**
Penge- og valutapolitikk i Kina
- 3/11 **Alstadheim Ragna**
Om nye virkemidler i pengepolitikken – avgrensning mellom pengepolitikken og finanspolitikken
- 4/11 **Isachsen Arne Jon**
Økonomi er risikosport

Working Paper Series

- 5/11 **Steigum Erling**
The Norwegian Banking Crisis in the 1990s: Effects and Lessons
- 6/11 **Isachsen Arne Jon**
Felles valuta krever felles vaner
- 1/12 **Isachsen Arne Jon**
Is China Falling Apart?
- 2/12 **Isachsen Arne Jon**
På vandring
- 3/12 **Nerheim, Reidun Grue**
Investeringsstrategien for statens pensjonsfond utland
- 4/12 **Steigum, Erling**
Sovereign wealth funds for macroeconomic purposes
- 1/13 **Isachsen, Arne Jon**
Bollinger champagne
- 2/13 **Mork, Knut Anton**
Etter oljen: utfordringer for norsk økonomi
- 3/13 **Andersen, Torben M.**
Finanspolitikk og den økonomiske og monetære union
- 4/13 **Isachsen, Arne Jon**
Bank og Finans – Hva har hendt? Og hva har vi lært?
- 5/13 **Utne, Amund**
EØS-avtalen
- 6/13 **Isachsen, Arne Jon**
Stabilt eller robust?
- 7/13 **Bjørnland, Hilde C. and Leif Anders Thorsrud**
Ringvirkninger
Norsk økonomi og olje
- 8/13 **Isachsen, Arne Jon**
De gamle er eldst
- 1/14 **Steigum, Erling and Øystein Thøgersen**
A crisis not wasted – Institutional and structural reforms behind Norway's strong macroeconomic performance
- 2/14 **Isachsen, Arne Jon**
Ulikhetens pris

Norges Bank Watch Report Series

- No 1/2000** **Hamilton, Carl , Øystein Thøgersen, Marianne Andreassen og Harald Magnus Andreassen**
Norsk pengepolitikk, Norges Banks rolle og bankens gjennomføring av pengepolitikken i 1999 og første del av 2000
- No 2/2001** **Andreassen, Harald Magnus, Paul De Grauwe, Haakon Solheim and Øystein Thøgersen**
A review of inflation targeting, the Norwegian monetary regime and its institutional arrangements and Norges Bank's actual monetary policy and communication
- No 3/2002** **Svensson, Lars E. O., Kjetil Houg, Haakon O. Aa. Solheim and Erling Steigum**
An Independent Review of Monetary Policy and Institutions in Norway
- No 4/2003** **Ekeli, Thomas, Anne Kari Haug, Kjetil Houg and Erling Steigum**
An Independent Review of Monetary Policy in Norway.
- No 5/2004** **Bjørnland, Hilde C., Thomas Ekeli, Petra M. Geraats and Kai Leitemo**
An Independent Review of Monetary Policymaking in Norway.
- No 6/2005** **Dørum, Øystein, Steinar Holden and Arne Jon Isachsen**
An Independent Review of Monetary Policymaking in Norway.
- No 7/2006** **Dørum, Øystein and Steinar Holden**
An Independent Review of Monetary Policymaking in Norway.
- No 8/2007** **Goodfriend Marvin, Mork Knut Anton and Söderström Ulf**
An Independent Review of Monetary Policymaking in Norway.
- No 9/2008** **Juel Steinar, Molnar Krisztina and Røed Knut**
An Independent Review of Monetary Policymaking in Norway.
- No 10/2009** **Bergman Michael, Juel Steinar and Steigum Erling**
Monetary Policy and the Financial Turmoil.
- No 11/2010** **Bjørnland Hilde C., Clarida Richard, Holvik Elisabeth and Steigum Erling**
An Independent Evaluation of Monetary Policy in Norway.
- No 12/2011** **Bjørnland Hilde C. and Wilhelmsen Bjørn Roger**
An Independent Evaluation of Monetary Policy in Norway.
- No 13/2012** **Torvik Ragnar, Vredin Anders and Wilhelmsen Bjørn Roger**
An Independent Evaluation of Monetary Policy in Norway.
- No 14/2013** **Boye Katrine Godding and Sveen Tommy**
An Independent Evaluation of Monetary Policy in Norway.
- No 15/2014** **Mork Knut Anton, Freixas Xavier and Aamdal Kyrre**
An Independent Evaluation of Monetary Policy in Norway.

CME

Centre for Monetary Economics, BI Norwegian Business School

Office Manager: Siv Bjercke

Address: Nydalsveien 37, N-0484 Oslo, Norway

Phone +47 46 41 07 91. Fax +47 46 41 08 01.

E-mail: cme@bi.no <http://www.cme.no>

ISSN 1503-3031